

Изследване опита на субекти в мениджмънта на събития, както от общ характер, така и състезания по лека атлетика

Цветко Цветков, Иван Славчев

The current article reveals the results of a study that analyzed and compared the opinion of 97 international and Bulgarian representatives of event management companies, divided in three groups, according to the domestic gross product, for the main factors of success and main risk factors of staging an event. The study has revealed some main differences between the Bulgarian representatives and those of countries with higher and lower GDP. Some conclusions have been drawn and the authors suggest recommendations for the practice.

Keywords: event management, risk in event management, factors of event management

В Български тълковен речник [0] едно от определенията на думата „събитие“ е „Значим факт от обществения или личния живот; нещо, което се е случило.“ Речникът на Chambers дава следното определение за термина: „всичко, което се случва; резултат; всеки инцидент или явление, особено запомнящо се такова; организирана дейност на определено пространство – например за промотиране на продажби, набиране на средства и др.“ [0]

Събитията организирани от хората като цяло представляват различни ритуали, водещи началото си от религията или от периодичността на явления, които са били важни за живота на човека. В световната научна литература, редица автори разграничават събитията, които са организирани от хора, като ги наричат „специални събития“ [0, 3, 5, 6, 7, 9].

В своята статия в списание *International Journal of Event Management Research*, авторите Thomas, Hermes и Loos [0] цитират две основни характеристики на планирането на всяко специално събитие:

- Всяко специално събитие е ограничено във времето и те имат ясно определена начална и крайна точка.
- Специалните събития често са еднократни инициативи, в които се включват както вътрешни така и външни организации.

Поради тези две характеристики авторите посочват, че организацията и провеждането на специални събития се доближава в по-голяма степен до мениджмънта на проекти. От тази гледна точка те предлагат за определение на термина „мениджмънт на събития“ да се използва следното:

Мениджмънтът на събития включва в себе си координацията на всички дейности и задачи, необходими за провеждането на едно събитие, относно неговите стратегия, планиране, практическо провеждане и контрол, базирани на принципите на маркетинга на събития и методите на мениджмънта на проекти.

Въз основа на предварително проведено литературно проучване и дискусии със специалисти в сферата на мениджмънта на събития се оформи идеята за сравнителен анализ между вижданията на мениджърите на специални събития, действащи в различни държави.

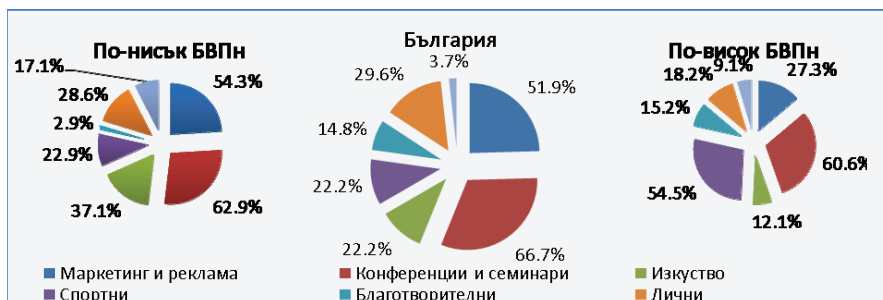
Чрез експертна оценка и анкетно допитване бе проучен опитът на 97 специалисти), представители на 27 държави (табл. 1), предлагащи мениджмънт на различни типове събития като услуга. Трябва да се отбележи, че анкетирания експерти не са специалисти в провеждането на даден вид събития, а са представители на компании, които предлагат тази услуга за събития от всякакъв вид. Те са разпределени в три групи според брутния вътрешен продукт по номинал на глава от населението.

Таблица 1.

Страни на произход на представителите, взели участие в проучването	
Страни с по-нисък БВПн	Страни с по-висок БВПн
Китай	Австрия
Египет	Белгия
Гана	Канада
Индия	Хърватия
Индонезия	Франция
Йордания	Германия
Непал	Русия
Пакистан	Южна Африканска Република
Сърбия	Швейцария
Шри Ланка	Холандия
Танзания	Турция
Уганда	Обединени Арабски Емирства
	Великобритания
	Съединени Американски Щати

Анкетираните бяха помолени да посочат какъв тип са най-често провежданите от тях специални събития. Процентите надхвърлят сто, тъй като изследваните лица имат право на повече от един отговор. Най-голям дял за трите групи имат провеждането на конференции и семинари: 62,9% за страните с по-нисък БВПн на глава от населението, 66,7% в България и 60,6% за тези с по-висок БВПн (фиг. 1).

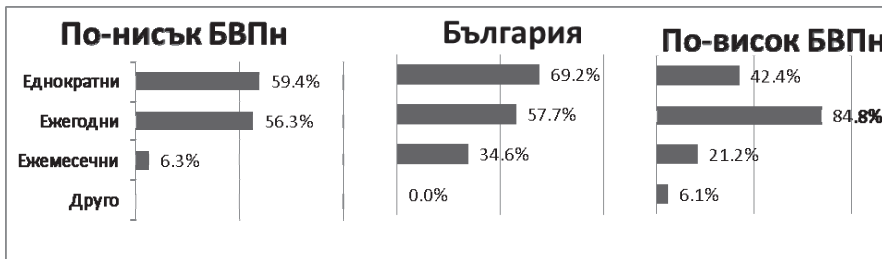
Този тип събития заемат първото място, тъй като имат най-голям брой потребители. Фирми и асоциации във всички браншове провеждат конференции и семинари, като в огромна част от случаите се възползват от услугите на специализирани фирми за мениджмънт на събития.

Фиг. 1. Тип събития, провеждани от анкетираните

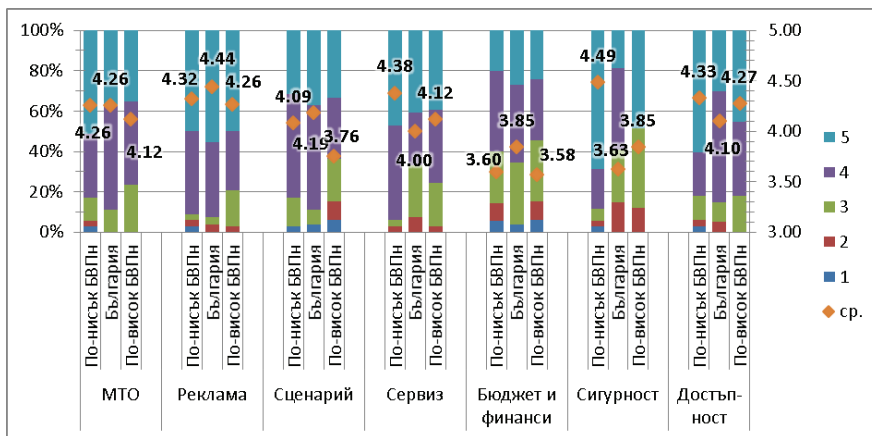
На въпроса за периодичността на събитията, които техните агенции организират (фиг. 13), анкетираните отново имаха възможност да посочат повече от един отговор. Според резултатите, в страните с по-нисък БВПн основен дял заемат еднократните събития (59,4%), които са следвани плътно от събитията, които се провеждат ежегодно (56,3%). В страните с по-висок БВПн най-голям процент

събират ежегодните събития (84,8%), които са посочвани два пъти по-често от еднократните (42,4%).

Фиг. 2. Периодичност на провежданите от анкетираните специалисти събития. Процентите надхвърлят сто, тъй като запитаните са давали по повече от един отговор.

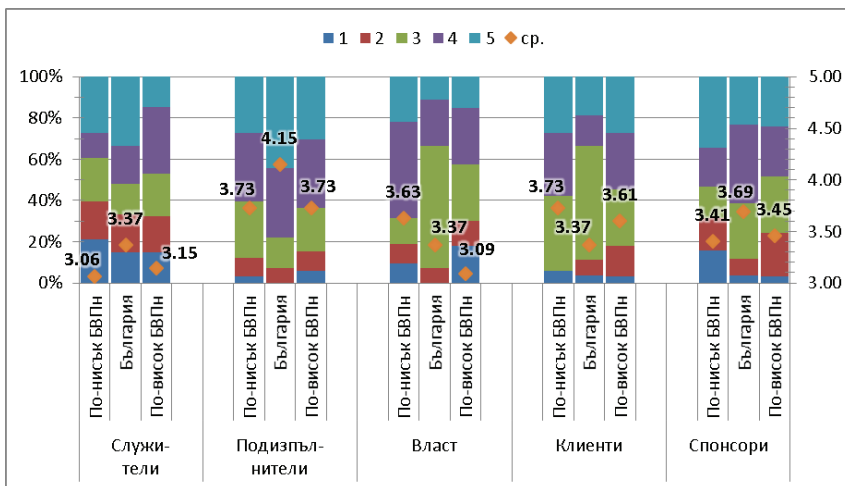
Специалистите бяха анкетирани и относно отделните фактори, които влияят върху протичането му (фиг. 3).

Фиг. 3. Оценка на фактори, влияещи върху провеждането на събития от общ характер

Характеристиката на разпределението на оценките от анкетираните специалисти са относително близки. Най-голяма разлика между оценките на отделните групи откриваме при факторът „сигурност“, който е водещ при страните с по-нисък БВПн (средна оценка 4,49), докато в другите две групи е оценен значително по-ниско – 3,85 пункта за страните с по-висок БВПн и 3,63 пункта за специалистите от България. Това се дължи на относително по-високата престъпност в страните с по-слаба икономика.

Запитани до каква степен могат да се очакват негативни последици от работата на различните групи хора, участващи в организацията на едно специално събитие, експертите отново посочват относително близки оценки (фиг. 4).

Фиг. 4. Оценка на риска при работата на отделните групи ангажирани в провеждането на едно събитие

Най-голям риск и трите групи очакват в работата си с подизпълнители, като най-голям той е за експертите от България (средна оценка 4,15 за анкетираните от България и 3,73 за всяка от другите две групи). Това е и най-високата средна оценка за всички фактори във всички групи. Като цяло най-нисък риск анкетираните и от трите групи посочват при работата на собствения екип и служители, при взаимодействието с властите. У нас най-нисък риск организаторите на събитията виждат в отношенията си с държавните и местни власти, както и с клиентите.

В свободните въпроси, специалистите работещи в сферата на мениджмънт на събитията, посочват, че най-честите грешки, допускани от организаторите са слабо планиране, лошата организация и неспазването на сроковете от страна както на вътрешния екип, така и на подизпълнители.

Като често проявяващ се проблем е посочван също и приемането на наложени решения от външни страни, както и прилагането на универсални решения към определени проблеми, без съобразяване с конкретната ситуация.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От направеното изследване могат да бъдат формулирани следните изводи:

1. В страните с по-висок брутен вътрешен продукт по номинал на глава от населението има изявен интерес към провеждане на конференции, семинари и спортни събития, както и към събитията, които се провеждат ежегодно. Това според нас се дължи на по-стабилните икономически условия, позволяващи създаването на традиционни събития.

2. Най-голяма разлика между анкетираните от България и тези от другите групи се открояват в факторите бюджет и достъпност. Това показва, че българските специалисти отдават по-голямо значение на финансите, докато представителите на другите държави се възползват от други механизми, за да осигурят необходимите ресурси. В същото време не отдават достатъчно значение на достъпността до мястото на провеждане на събитието, което може да ограничи неговата посещаемост.

3. У нас се забелязва най-голямо недоверие към работата с подизпълнители, както и към работата на собствения персонал. Това е израз на ниското доверие към

бизнес партньорите, характерно за българските компании, както и административният стил на управление, които е силно разпространен у нас.

Препоръки

От гледна точка на направените изводи и резултатите от изследването, както и от собствения опит, могат да бъдат отправени следните препоръки към практиката:

1. При провеждането на специални събития е необходимо не само осигуряването на финансирането, но и анализ на възможностите за осигуряване на необходимите ресурси – зала, персонал, оборудване, кетъринг, чрез други механизми.

2. Действителността у нас създава недоверие както във възможностите на собствения персонал, така и на външните партньори, поради което е необходимо създаването на организация, която ясно да определя отговорностите, сроковете и очакваните резултати, за осъществяване на по-добър контрол и регулиране.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Радева, В., Български тълковен речник, Хермес, София, 2004
- [2] Beloviene, A., R. Kinderis, Ph. Williamson, T. Ivanov, C. A. Ortin, Event Management Handbook, Varna Free University, Varna, 2009
- [3] Bowdin, G. A. J., J. Allen, W. O'Toole et al., Events Management: Second Edition, Elsevier, Great Britain, 2006, ISBN 0-7506-6533-5
- [4] Chambers Harrap Publishers Ltd, The Chambers Dictionary, Edinburgh 1998
- [5] Getz, D. (2005). Event Management & Event Tourism, 2nd edn. New York, Cognizant Communication Corporation.
- [6] Goldblatt, J., Special Events Twenty-First Century Global Event Management, Third Edition, John Wiley & Sons, Inc, New York, 2002
- [7] Shone, A., B. Parry, Successful Event Management: A Practical Handbook, Continuum, London, 2001, ISBN 0-8264-5219-1
- [8] Thomas, O; B. Hermes; P. Loos, Reference Model-Based Event Management, International Journal of Event Management Research, Volume 4, Number 1, IJEMR, 2008, p. 38-57
- [0] Wagen, L., Carlos, B., Event management: for tourism, cultural, business, and sporting events, ISBN-10: 0131149385, Prentice Hall, 2004.

За контакти:

доц. Цветко Евгениев Цветков, доктор, tsvetkov@nsa-management.com,
гл.ас. Иван Славчев, доктор, slavchev@nsa-management.com, Национална спортна академия „Васил Левски“, Кат. „Мениджмънт и история на спорта“, Студентски град, 1700 София

Докладът е рецензиран.